Schweizerische Eidgenossenschaft
Confédération suisse
Confederazione Svizzera
Confederaziun svizra

Swiss Agency for Development and Cooperation SDC

7d GODINA
STALNA KONFERENCIJA GRADOVA I OPŠTINA
SAVEZ GRADOVA I OPŠTINA SRBIJE

PRAVNE NOVOSTI

Bilten SKGO za propise od značaja za lokalnu samoupravu
God. VI, br. 5 — Beograd, 4. septembar 2023. godine

IZMENE I DOPUNE
ZAKONA O FINANSIJSKOJ PODRŠCI PORODICI SA DECOM

NOVO

- ✓ Uvođenje novih prava na finansijku podršku porodici sa decom za oca deteta koji je zaposlen kod poslodavca
- ✓ Utvrđivanje prava na ostale naknade po osnovu rođenja i nege deteta i posebne nege deteta
- ✓ Bliže uređenje postupka i načina ostvarivanja prava

NAJVAŽNIJE IZMENE I DOPUNE

UVOĐENJE NOVIH PRAVA NA FINANSIJSKU PODRŠKU PORODICI SA DECOM ZA OCA DETETA KOJI JE ZAPSOLEN KOD POSLODAVCA

Izmenama i dopunama Zakona o finansijskoj podršci porodici sa decom kao nova prava uvedena su **pravo na odsustvo sa rada radi nege deteta** i **odsustvo sa rada radi posebne nege deteta i naknadu zarade**, odnosno naknadu plate oca deteta, ako je majka deteta lice koje samostalno obavlja delatnost ili kao nosilac porodičnog poljoprivednog ima status lica koje samostalno obavlja delatnost prema zakonu kojim se uređuje porez na dohodak građana.

Pravo na odsustvo sa rada radi nege deteta i naknadu zarade, odnosno naknadu plate i **pravo na odsustvo sa rada radi posebne nege deteta i naknadu zarade, odnosno naknadu plate** može da ostvari otac deteta koji je zaposlen kod poslodavca, ako je majka lice koje samostalno obavlja delatnost ili kao nosilac porodičnog poljoprivednog gazdinstva ima status lica koje samostalno obavlja delatnost prema zakonu kojim se uređuje porez na dohodak građana.

Pravo na odsustvo sa rada radi nege deteta i naknadu zarade, odnosno naknadu plate, otac deteta može ostvariti na osnovu međusobnog dogovora sa majkom deteta, posle navršena trti meseca života deteata, za preostali period do godine dana života deteta za prvo i drugo dete, odnosno do dve godine života deteta za treće i svako naredno dete, od dana kada je majka ostavrila pravo na ostale naknade po osnovu rođenja i nege deteta. Ovo pravo, otac deteta može ostvariti ako je majka ostavrila pravo na ostale naknade po osnovu rođenja i nege deteta koje otpočinje 1. avgusta 2023. godine i kasnije. O pravu na odsustvo sa rada odlučuje poslodavac

zaposlenog, u skladu sa propisima kojima se uređuje rad. Danom ostvarivanja ovog prava oca, majci deteta prestaje pravo na ostale naknade po osnovu rođenja i nege deteta. Osnovica naknade zarade, odnosno naknade plate za ostvarivanje prava na odsustvo sa rada radi nege deteta utvrđuje se na osnovu zbira mesečnih osnovica na koji su plaćeni doprinosi na primanja koja imaju karakter zarade, za poslednjih 18 meseci koji prethode prvom mesecu otpočinjanja odsustva zbog komplikacija u vezi sa održavanjem trudnoće majke, odnosnoo rođenju deteta ukoliko nije korišćeno odsustvo zbog komplikacija u vezi sa održavanjem trudnoće.

Pravo na odsustvo sa rada radi posebne nege detetai naknadu zarade, odnosno naknadu plate, na osnovu međusobnog dogovora sa majkom deteta, otac deteta može ostvariti na osnovu mišljenja nadležne komisije Republičkog fonda za penzijsko i invalidsko osiguranje o stepenu smetnji u psihofizičkom razvoju i invaliditetu deteta koje otpočinje 1. avgusta 2023. godine. O pravu na odsustvo sa rada odlučuje poslodavac zaposlenog, u skladu sa propisima kojima se uređuje rad. Danom ostvarivanja ovog prava oca, majci deteta prestaje pravo na ostale naknade po osnovu rođenja i nege deteta. Osnovica naknade zarade za ostavrivanje prava na odsustvo sa rada radi posebne nege deteta, utvrđuje se na osnovu zbira mesečnih osnovica na koji su plaćeni doprinosu na primanja koja imaju karakter zarade, za poslednjih 18 meseci koji prethode mesecu otpočinjanja odsustva.

Za oba prava, mesečna osnovica naknade zarade, odnosno naknade plate dobija se deljenjem zbira osnovice sa 18 ine može biti veća od pet prosečnih plata mesećnih zarada u Republici Srbiji, prema poslednjem objavljenom podatku republičkog organa nadležnog za poslove statistike na dan početka ostavrivanja prava. Mesečna osnovica naknade zarade, odnosno naknade plate predstavlja bruto obračunsku vrednost.

Zahtev za ostvarivanje prava na naknadu zarade, odnosno naknadu plate, u cilju ostavrivanja prava radi nege deteta, kao i prava radi posebne nege deteta, može se podneti najranije 30 dana pre navršena tri meseca života deteta u kom periodu majka koristi ostale naknade po osnovu rođenja i nege deteta, a najkasnije do isteka zakonom utvrđene dužine trajanja prava koje se ostvaruje.

UTVRĐIVANJE PRAVA NA OSTALE NAKNADE PO OSNOVU ROĐENJA I NEGE DETETA I POSEBNE NEGE DETETA

Izmenama i dopunama Zakona o finansijskoj podršci sa decom propisano je da **ostale naknade po osnovu rođenja i nege deteta i posebne nege deteta**, kada je dete rođeno 1. avgusta 2023. godine, majka može ostvariti ako je u periodu od 18 meseci pre rođenja deteta ostvarivala prihode:

1) po osnovu samostalnog obavljanja delatnosti;
2) kao nosilac porodičnog poljoprivrednog gazdinstva koje ima status lica koje samostalno obavlja delatnost prema zakonu kojim se uređuje porez na dohodak građana.

Takođe, **ostale naknade po osnovu rođenja i nege deteta i posebne nege deteta,** kada je dete rođeno 1. avgusta 2023. godine, može ostvariti majka koja je u periodu od 18 meseci pre rođenja deteta ostvarivala prihode:

1) a u momentu rođenja deteta je nezaposlena i ne ostvaruje pravo na novčanu naknadu po osnovu nezaposlenosti;
2) po osnovu ugovora o obavljanju privremenih i povremenih poslova;
3) po osnovu ugovora o delu;
4) po osnovu autorskog ugovora;
5) po osnovu ugovora o pravima i obavezama direktora van radnog odnosa.

Ostale naknade po osnovu rođenja i nege deteta i posebne nege deteta, kada je dete rođeno 1. avgusta 2023. godine i kasnije, može ostvariti majka koja je u periodu od 18 meseci pre rođenja deteta bila poljoprivredni osiguranik.

Osim majke, **pravo na ostale naknade po osnovu rođenja i nege deteta i posebne nege deteta** može ostvariti i usvojitelj, hranitelj ili staratelj deteta.

Pravo na ostale naknade po osnovu rođenja i nege deteta i posebne nege deteta ostvaruje se u trajanju od godinu dana za prvo i drugo dete, odnosno dve godine za treće i svako naredno dete. Od ovog pravila predviđen je izuzetak za lice koje ostvaruje i pravo na naknadu zarade, odnsono naknadu plate, u smislu da pravo na ostale naknade po osnovu rođenja i nege deteta i posebne nege deteta ostvaruje u trajanju od godinu dana od dana otpočinjanja prava na porodiljsko odsustvo.

Pravo na ostale naknade po osnovu rođenja i nege deteta i posebne nege deteta majka ostvaruje u trajanju od tri meseca od dana rođenja deteta, ako se detet rodi mrtvo ili umre pre navršena tri meseca života, odnosno do smrti deteta ukoliko ono umre kasnije.

Ako majka nije živa, ako je napustila dete, ili ako je iz objektivnih razloga sprečena da neposreno brine o detetu, **pravo na ostale naknade po osnovu rođenja i nege deteta** može ostvariti i otac deteta**.** Od ovog pravila predviđen je izuzetak u smislu da otac i majka koji ostvaruju prihode po osnovu samostalnog obavljanja delatnsoti ili kao nosilac porodičnog poljoprivrenog gazdinstva koje ima status lica koje samostalno obavlja delatnost prema zakonu kojim se uređuje porez na dohodak građana, mogu se dogovoriti da posle navršena tri meseca života deteta, **pravo na ostale naknade po osnovu nege deteta ostvaruje otac deteta** za preostali period do godine dana života deteta za prvo i drugo dete, odnosno dve godine za treće i svako naredno dete.

Pravo na ostale naknade po osnovu nege deteta koje je mlađe od pet godine može ostvariti usvojitelj, hranitelj ili staratelj deteta u trajanju od 11 meseci od dana upučivanja deteta na prilagođavanje a pre zasnivanja usvojenja, odnosno od dana usvajanja odnosno smeštaja deteta u hraniteljsku, odnosno starateljksu porodicu, ako je dete mlađe od tri meseca, a ako je dete starije od trim meseca života onda u trajanju od osam meseci.

Pravo na ostale naknade po osnovu posebne nege deteta ostavruje se u skladu sa ovim zakonom i propisima koji regulišu ostvarivanje prava na nakandu zarade za vreme odsustva sa rada radi posebne nege deteta za lica zaposlena kod poslodavca.

Zahtev za ostavrivanje prava na ostale naknade po osnovu rođenja i nege deteta i posebne nege deteta može se podneti do isteka zakonom utvrđene dužine trajanja prava koje se ostvaruje.

Ćlanom 18. Zakona o finanasijskoj podršci porodici sa decom definsiano je na koji način se utvrđuje osnovica za ostavrivanje prava na ostale naknade po osnovu rođenja i nege deteta i posebne nege deteta.

BLIŽE UREĐENJE POSTUPKA I NAČINA OSTVARIVANJA PRAVA

Izmenama i dopunama propisano je da će se podzakonksim aktom koji će doneti ministar nadležan za finansijsku podršku porodici sa decom bliže urediti uslovi i načina ostvarivanja sledećih prava:

- pravo na naknadu zarade, odnosno naknadu plate za vreme porodiljkog odsustva, odsustav sa rada radi nege deteta, odsustvo sa rada radi posebne nege deteta;
- odsustvo sa rada radi nege deteta i odsustvo sa rada radi posebne nege deteta i nakandu zarade, odnosno nakandu plate oca deteta, ako je majka deteta lice koje samostalno obavlja delatnost ili kao nosilac poljoprivrednog prodičnog gazdinstva ima status lica koje samostalno obavlja delatnost prema zakonu kojim se uređuje porez na dohodak građana;
- ostale naknade po osnovu rođenja i nege deteta i posebne nege deteta;
- roditeljski dodatak;
- jednokratnu pomoć za rođenje drugog i trećeg deteta, dečiji dodatak;
- naknadu troškova boravka u predškolskoj ustanovi za decu bez roditeljskog staranja;
- naknadu troškova boravka u predškolskoj ustanovi za decu sa smetnjama u razvoju i decu sa inavilditetom;
- naknadu troškova boravka u predškolskoj ustanovi za decu korisnika novčane socijalne pomoći.

VAŽENJE I PRIMENA

Zakon o izmenama i dopunama Zakona o finansijskoj podršci porodici sa decom donet je 26. jula 2023. godine i objavljen u Službenom glasniku RS 27. jula 2023, br. 62/2023 i stupio je na snagu danom objavljivanja u Službenom glasniku, a primenjuje se od 1. avgusta 2023.

Postupci za ostvarivanje prava na odsustvo sa rada i naknadu zarade, odnosno naknadu plate za vreme porodiljskog odsustva, odsustva sa rada radi nege deteta i posebne nege deteta, kao i prava na ostale naknade po osnovu rođenja i nege deteta i posebne nege deteta koji su započeti pre početka primene ovog zakona okončaće se u skladu sa propisima koji su bili na snazi u vreme otpočinjanja porodiljskog odsustva.

Pravo na ostale naknade po osnovu rođenja i nege deteta za prvo i drugo dete rođeno pre stupanja na snagu ovog zakona, ostvarivaće se u skladu sa propisom koji je bio na snazi u vreme otpočinjanja ostvarivanja prava.

Pravo na ostale naknade po osnovu posebne nege deteta, za decu rođenu pre stupanja na snagu ovog zakona, ostvarivaće se u skladu sa propisom koji je bio na snazi u vreme otpočinjanja ostvarivanja prava.

Isplate po rešenjima donetim pre početka primene ovog zakona, a koji su rešeni u skladu sa propisima koji su bili na snazi do dana stupanja na snagu ovog zakona vršiće se u skladu sa propisima koji su bili na snazi do dana stupanja na snagu ovog zakona.

Urednik biltena Pravne novosti: Maja Stojanović Kerić, šef Odeljenja za pravni sistem lokalne samouprave
Elektronska pošta: mailto:maja.stojanovic@skgo.org

Možete nas pratiti i preko:

Ovu uslugu SKGO realizuje u okviru programa „Partnerstvo za dobru lokalnu samoupravu“, koji podržava Vlada Švajcarske